

ОБЩНСКИ СЪВЕТ – ВЪЛЧЕДРЪМ, ОБЛАСТ МОНТАНА

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги

(2016 – 2020 г.)

Община Вълчедръм, Област Монтана

Май 2016г.

Съдържание

I. ВЪВЕДЕНИЕ

II. ОЦЕНКА НА НУЖДИТЕ

1. Обхват и фокус на стратегията
2. Съответствие с международни, национални и местни политики

III. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ СИТУАЦИОННИЯ АНАЛИЗ И ОЦЕНКАТА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ

1. Изводи за наличните социални услуги
2. Препоръки.

IV. ПРИОРИТЕТИ И ЦЕЛИ НА ОБЩИНСКАТА СТРАТЕГИЯ

1. Визия
2. Ценности и принципи
3. Направления на стратегията
4. Общи и специфични цели

V. ИНТЕРВЕНЦИЯ – СОЦИАЛНИ УСЛУГИ И МЕРКИ.

1. Мерки и дейности по Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства.

1.1. Мрежа от услуги за деца и семейства в риск

Мярка 1.1.1. Предоставяне на подкрепа на уязвимите семейства и деца от община Вълчедръм в Център за обществена подкрепа.

Мярка 1.1.2. Превенция на изоставянето на деца и услуги по ранна детска интервенция.

Мярка 1.1.3. Увеличен брой на включените деца (3-4 годишни и в предучилищна възраст) в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование.

1.2. Алтернативна семейна грижа

Мярка 1.2.1. Предоставяне на подкрепа на роднините и близките, които са поели грижата за отглеждането и възпитанието на дете.

Мярка 1.2.2. Широко развитие на приемната грижа.

Мярка 1.2.2. Разширяване на социалните услуги в семейна среда за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства.

1.3. Услуги и дейности за деца и младежи жертви на насилие, с рисковото поведение

Мярка 1.4.1. Инициативи и програми, насочени към децата и младежите за превенция на рисковото поведение.

Мярка 1.4.2. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите и работа с деца на улицата, жертви на насилие, трафик

2. Мерки и дейности по Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.

2.1. Подобряване на резидентните грижи за лица и стари хора

Мярка 2.1.1. Подобряване качеството на предоставяните услуги в Дом за възрастни хора със сетивни нарушения гр. Вълчедръм.

2.2. Нови резидентни услуги за лица и стари хора

Мярка 2.2.1 Разкриване на нови и продължаване дейността на резидентни услуги за лица с увреждания.

2.3. Услуги за рехабилитация и подкрепа

Мярка 2.3.1. Развиване на ЦСРИ за обхващане на хората с увреждания

Мярка 2.3.2. Осигуряване на дневна грижа за стари хора и възрастни с увреждания - дневни центрове.

Мярка 2.3.3. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

IV. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

1. Цели и задачи на мониторинга и оценката

2. Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията

V. ОТГОВОРНОСТИ И РОЛИ В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА.

VI. СТРУКТУРИ ЗА КООРДИНАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

VII. РЕСУРСИ

1. Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

2. Финансови и материални ресурси

VIII. ЕТАПИ В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

IX. КОМУНИКАЦИОННА ПРОГРАМА

1. Цели и методи

2. Оперативно изпълнение на комуникационната програма

Приложения

Приложение 1: Доклад за анализ на ситуацията и оценката на потребностите в община Вълчедръм.

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДРСЗ	Дирекция “Регионална служба по заетостта”
ДП	Домашен помощник
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане”
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОН
ЗЖ	Защитено жилище
ЗМБ	Звено „Майка и бебе”
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
КСУДС	Комплекс за социални услуги за деца и семейства
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НЖ	Наблюдавано жилище
НПО	Неправителствена организация
НП ”ОСПОЗ”	Национална програма „От социално подпомагане към осигуряване на

	заетост”
ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
Отдел “СЗ”	Отдел “Социална закрила”
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравноосигурителна каса
РИО на МОН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието и науката
РЗИ	Районна здравна инспекция
РПУ	Районно полицейско управление
РЦПНОВДУ СОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
ЛА	Личен асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция
ООЕ	Областен оперативен екип
ОРЕ	Общински работен екип

I. ВЪВЕДЕНИЕ

В Закона за социално подпомагане и в Правилника за неговото прилагане е създадена законовата рамка за разработването и изпълнението на общински стратегии за развитие на социални услуги, като инструмент за по-тясна връзка между равния достъп, качеството и финансовата устойчивост на социалните услуги. Организирането на процеса по изготвянето на стратегиите на общинско ниво е регламентирано в посочените нормативни документи като задължение на кмета на общината и общинските съвети. Общинската стратегия за развитието на социалните услуги в община Вълчедръм (2016 – 2020 г.) е разработена като секторна политика, въз основа на стратегията за социални услуги изпълнявана през изминалия период 2011-2015 г., както и въз основа на анализа на потребностите от социални услуги в общината.

Настоящата стратегия представлява отворен и гъвкав документ, подлежащ на усъвършенстване и допълнение. Чрез него се дава възможност за поглед в бъдещето и полагане основите на желаното развитие на община Вълчедръм в социалната сфера.

Визия: Общинската стратегия за развитието на социалните услуги цели да превърне община Вълчедръм в община с модерни, разнообразни и достъпни социални услуги, отговарящи на потребностите на хората и общностите в риск и допринасящи за тяхната пълноценна реализация и повишено качество на живот.

За да се продължи постигането на качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко направления. В процеса на планиране те бяха идентифицирани с участието на всички заинтересовани страни въз основа на заключенията от анализа на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги в Община Вълчедръм.

Ключовите направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на важните социални проблеми на жителите на общината.

В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. В логиката на Общинската стратегия за социалните услуги, обособяването на интервенцията за уязвими деца и младежи и техните семейства, както и лицата с увреждания, уязвими хора и общности в

неравностойно положение и старите хора в отделни направления помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

Избраните направления за съдържанието на социалните услуги включват:

Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства

Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.

Приоритетите на съответните направления на Общинската стратегия отново са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и въз основа на заключенията и препоръките от направеното проучване и цялостен анализ на ситуацията в община Вълчедръм към 30 юли 2015 г.

II. ОЦЕНКА НА НУЖДИТЕ

Стратегията е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в община Вълчедръм. Стратегията стъпва основно на разработен доклад за анализ на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги в община Вълчедръм, който е неразделна част от нея.

Извършеното проучване и задълбочен анализ на социално-икономическата ситуация, в която живеят рисковите групи и уязвимите общности в община Вълчедръм, оценката на техните потребности и възможности за развитие осигуряват необходимата информация да се идентифицират приоритетите, целите, дейностите и социалните услуги в общината.

Аналитичният доклад е разработен от оперативен екип, сформирани със заповед на Кмета на община Вълчедръм. Анализът на ситуацията и оценка на потребностите в община Вълчедръм е разработен в периода юни – 2015 година, като включва и информация за наличните услуги към 31 декември 2015 г.

Общинското планиране премина през четири основни етапа:

- създаване на организация за съвместна работа на заинтересованите страни;
- анализ на ситуацията и оценка на потребностите на рисковите групи;
- същинско стратегическо планиране;
- консултиране, финализиране и утвърждаване на стратегията.

1.Обхват и фокус на стратегията

В съответствие с предписанията на ППЗСП, стратегията обхваща период от 5 години - 2016 – 2020 г. включително.

По отношение на териториалния обхват на социалните услуги и дейности стратегията включва социални услуги, разкривани самостоятелно в община Вълчедръм, други социални дейности, здравни или образователни програми и инициативи на общината, НПО и пр., насочени към социално включване на уязвими общности и групи.

Общинската стратегия задава рамката и параметрите на социалните услуги и хоризонтални мерки за социално включване. На основата на настоящата стратегия, следва да бъдат разработвани и годишните планове за развитие на социалните услуги в община Вълчедръм.

По отношение на съдържанието и параметрите на мерките общинската стратегия покрива широк спектър от социални услуги и дейности – съществуващи и нови.

Социалните услуги и дейности са разглеждани като система от услуги, които си взаимодействат и допълват, за да се постигне реален ефект и ползи за обхванатите целеви групи. Политиките на социално включване обхващат много уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа.

В този контекст общинското планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от социални услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи и е ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка.

2.Съответствие с международни, национални и местни политики

Разработването на Стратегията е в съответствие със Специфичните препоръки на Съвета на ЕС в тази област, добрите практики на страните-членки на ЕС, както и с редица международни документи, които третираат въпросите, свързани със защитата на човешките права и подобряване на качеството на живот на възрастните хора, хората с увреждания, гарантиране правото на децата на семейна среда и на достъп до качествена грижа и услуги според индивидуалните им потребности:

Стратегията е разработена в унисон с принципите на:

2.1. Международни нормативни актове, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в сферата на социалното развитие, като:

- Международна харта за правата на човека на ООН;

- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Международен пакт за социални, икономически и културни права;
- Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания и Факултативния протокол
- Европейска социална харта
- Стандартни правила за равнопоставеност и равни възможности за хората с увреждания на ООН
- Конвенция на ООН срещу насилието и дискриминацията
- Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи;
- Харта на основните права на ЕС;
- Европейска харта на правата и отговорностите на възрастните хора, нуждаещи се от дългосрочни грижи и помощ;
- Европейска харта на предоставящите грижа в семейството;
- Европейска стратегия за хората с увреждания за периода 2010 - 2020;
- Европейска стратегия за здравеопазване;
- Резолюция на Европейския парламент от 9 септември 2010г. относно дългосрочните грижи за възрастни хора.

През последните години в България са разработени и се изпълняват редица национални стратегически документи, регламентиращи развитието на социалните услуги. Един от приоритетите в програмата на правителството са мерките за борба със социалното изключване и за приобщаване на лицата, които имат най-малък достъп до пазара на труда и до обществото, чрез осигуряване на по-добър достъп до социални услуги.

Настоящата Стратегия е разработена в съответствие с действащото национално законодателство в областта на социалните услуги, здравеопазването, интеграцията на хората с увреждания, защитата от дискриминация.

2.2. Документите на национално ниво:

- Национална стратегия за дългосрочна грижа
- План за действие за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа на възрастните хора и План за действие към нея (в процес на разработване от АСП);
- Национален доклад на Република България по стратегиите за социална закрила и социално включване 2013 - 2014 г.;

- Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в България”;
- План за действие за изпълнение на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България”;
- Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008-2015;
- Национална стратегия за детето 2008–2018 г.;
- Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006–2020;
- Стратегически план на МТСП до 2018 година;
- Национална стратегия на Република България за интеграция на ромите (2012 – 2020).
- Последните стратегически документи в областта на социалната политика са в контекста на членството в Европейския съюз и са разработени при следване на Отворения метод на координация.

2.3. Документи на областно и общинско ниво в област Монтана:

- Областна стратегия за развитие на област Монтана (2016–2020);
- Общински план за развитие;
- Общинска програма за закрила на детето;
- Програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги и дейностите за социална интеграция на общности в неравностойно положение в община Вълчедръм.

III. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ СИТУАЦИОННИЯ АНАЛИЗ И ОЦЕНКАТА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ

Броят на населението в трудоспособна възраст в общината намалява в резултат на демографския срив, характерен за цялата страна. По-висок е процентът на намаляване и застаряване на населението в селата, отколкото в общинския център. Нисък е относителният дял на младите хора под 18 години.

Като отчитаме външните и вътрешни фактори, които влияят на социалните и демографските процеси се очертават следните устойчиви негативни тенденции в социалното и икономическо развитие на община Вълчедръм:

- Намаляване на населението в икономически активна възраст.
- Неблагоприятни тенденции във възрастовата и образователна структура на работната сила.
- Висок процент на регистрираните безработни с ниско образование и без специалност.
- Увеличаване броя на безработните (последствие и от икономическата криза в страната), при което се наблюдава нарастване на рисковата група на безработните младежи, увеличаване групата на безработните над 50 години, висок процент на регистрираните безработни за втори и трети път, прогресивно увеличение на продължително безработните.
- Към намаляването на раждаемостта като тенденция се прибавят нови негативни структурни промени – ранна раждаемост, абсолютно и относително увеличаване на децата от проблемни семейства и попадането им в условия на потенциален риск още при раждането си;
- Висок процент на хората с увреждания и на самотно живеещите стари хора.
- Община Вълчедръм осъществява само една социална услуга в общността и финансира една специализирана институция, като се има предвид ограничения финансов ресурс.
- Социално договаряне или възлагане на социални услуги на гражданския сектор в общината не съществува, поради редица причини – липса на компетентност и ограничен достъп до публични средства, което води до невъзможност за привличане на инвестиции в общината.

1.Изводи за наличните социални услуги

Анализът на ситуацията и оценката на потребностите определя основните проблеми и очертава основните въпроси, свързани със състоянието и развитието на социалните услуги на територията на община Вълчедръм. Представени са основните фактори, които формират рисковите групи, имащи необходимост от социални услуги, а

също и причините, пораждащи всяка конкретна ситуация на неравнопоставеност на уязвимите групи от населението.

В община Вълчедръм се предоставят социални услуги само в общността, съобразно нуждите на рисковите групи. Тези услуги имат нужда от разширяване достъпа до тях, особено в по-малките и по-отдалечени от общинския център населени места. Това ще даде възможност за увеличаване броя на ползвателите.

Негативните демографски процеси, характерни за Република България през последните години засягат и община Вълчедръм. Като цяло тенденцията на намаляване броя на жителите е характерна, както за селското, така и за градското население. Застаряването на нацията и непрекъснато увеличаващият се брой самотни възрастни хора поражда необходимостта от търсене на възможности за разширяване обема и обхвата на социалните услуги и постепенно обхващане нуждаещите се във всички населени места в общината. Наличните социални услуги в настоящия момент (дейността “Личен асистент”, “Домашен социален патронаж” и Дома за стари хора със сетивни увреждания не са достатъчни за решаване социалните проблеми на хората от общността. В общината има потребност от разкриване на следните социални услуги: разширяване обхвата на дейността “Личен асистент”, “Социален асистент” по Програма “Развитие на човешките ресурси”, “Домашен помощник”, “Приемна грижа” и “Обществена трапезария”.

Прогресивното застаряване на населението поражда необходимостта от специализираната социална услуга “Дом за стари хора”. В националния доклад на Република България от 2008 г. във връзка със стратегията за социална закрила и социално включване е отбелязано, че в страната ни все още има повишено търсене на институционална грижа, най-вече за стари хора, което е продиктувано от застаряването на населението и миграцията на младите хора, които евентуално биха се грижили за своите близки.

1.1. Общи изводи за услугите за деца:

- Не са достатъчни услугите по превенция, които да са в подкрепа на родители и деца и да помагат в отглеждането и възпитанието на децата, като училище за родители, услуги за свободното време на децата, информиране на децата за техните права и отговорности;

- Не са развити в общината услугите за превенция на рискови групи (млади майки с риск да изоставят децата си, бедни и самотни родители с нисък социален статус, подкрепа на осиновители и родители на деца с отклоняващо се поведение).

- Социалните услуги за деца и семейства, които са преживели или в момента преживяват сериозен проблем, се осъществяват в специализирани институции, които не са на територията на община Вълчедръм – в други общини на областта или извън нея. Те не предлагат организация на живот, близка до семейната.

- В общината не е поставено началото на социалната услуга приемна грижа, която съвместно с възможностите за настаняване при близки и роднини е сериозен ресурс за превенция от настаняване в специализирани институции;

- Липсват социални услуги в общината за деца, жертви на насилие и трафик, както и на деца с увреждания.;

- Извън подкрепа на услугите остават деца с отклоняващо се поведение и деца в риск за отпадане от училище;

- Съществува опасност броят на децата до 3 години, настанени в специализирана институция, да се запази, тъй като липсват услуги, които да предотвратяват ранното настаняване на деца в институция. Необходимо е развиване на услугата “Звено майка и бебе”.

1.2. Изводи за услугите за възрастни и стари хора:

- Услугите за възрастни и стари хора се предоставят в общността.

- На територията на община Вълчедръм услуги в общността - дейност “Личен асистент” към момента ползват 13 лица с увреждания.

- В общината няма изградени Дневни центрове, Центрове за рехабилитация и социална интеграция.

- Домашният социален патронаж е най-достъпната и традиционна услуга за стари хора в общината. Нейната мобилност я прави още по-популярна и предпочитана. Необходимо е към него да се предоставят и социални услуги, свързани с поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; Съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства при ползватели с увреждане.

- Организацията на работата в специализираната институция – Дом за лица със сетивни увреждания, и длъжностите на персонала създават предпоставки настанените лица да развият по-скоро зависимост от чуждата помощ, отколкото да придобиват социални умения за по-успешното си функциониране в институцията и в общността.

2. Препоръки.

За да отговорят социалните услуги в общината на изискванията, поставени пред страната ни от Европейския съюз е необходимо максимално включване на всички държавни и неправителствени институции и всички заинтересовани страни. Решения на общинско и областно ниво изискват проблемите на рисковите групи – значителният брой деца, настанени в специализирани институции, нуждаещи се от обслужване възрастни, високият брой на лицата в риск. Такъв тип комплексен подход може да бъде осъществен със съвместните усилия на всички заинтересовани страни. Определяща е ролята на кметовете, Общинските съвети, НПО на общинско ниво, доставчиците на услуги, а на областно ниво – Областна управа и структурите на съответните министерства и агенции, намиращи се в областта.

Деинституционализацията трябва да стане приоритетно направление, със създаване и развитие на широк набор от услуги за семействата в риск с цел превенция на изоставянето и за извеждане на децата от институциите.

Развитие на мерки за превенция и услуги за подкрепа на семейства в риск, за да се намали трайната институционализация на голям брой деца в социални домове е приоритетна необходимост на стратегията.

Изграждане механизми на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата за преодоляване на социалната изолация и бедността.

Повишаване на възможностите за социална интеграция в общината чрез ремонт, рехабилитация и реконструкция на образователна и културна инфраструктура (в т. ч. енергийна ефективност).

Подобряване комуникацията с детските градини, училищата и неправителствените организации за идентифициране на децата, жертви на домашно насилие и за семейства с агресивно поведение на родителите. За превенция на агресивното поведение да се използват ресурсите на образователната система. Да се търси съдействие на социални

работници при организирането на извънкласни занимания, насочени към превенция на агресията.

Включване в доставянето на социални услуги на неправителствения сектор и подобряване партньорството с местните власти.

Разнообразяване на социалните услуги и развиване на нови и алтернативни услуги, които да са в съответствие със конкретните потребности на рисковите групи в общината:

- Дейност “Личен асистент”;
- “Социален асистент” по Програма за развитие на човешките ресурси;
- Домашен помощник;
- Приемна грижа;
- Обществени трапезарии;
- Дом за стари хора.

Да продължи работата за разширяване на утвърдилата се социална услуга в общността “Домашен социален патронаж”.

Необходимо е взаимодействие и координация между общините на регионално ниво за създаване на специализирани услуги за конкретни рискови групи или за деинституционализация на лица от социални домове.

IV. ПРИОРИТЕТИ И ЦЕЛИ НА ОБЩИНСКАТА СТРАТЕГИЯ

1.Визия

В дългосрочен план Общинската стратегия за развитие на социалните услуги цели да превърне община Вълчедръм в община с модерни, разнообразни и достъпни социални услуги, отговарящи на потребностите на хората и общностите в риск и допринасящи за тяхната пълноценна реализация и повишено качество на живот.

2.Ценности и принципи

Основна ценност за стратегията е всяко човешко същество със своята уникалност на възможностите за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст и социално положение.

Стратегията утвърждава следните ценности при планирането и предоставянето на социални услуги:

- Съответствие на социалните услуги с международните документи, относно човешките права;

- Недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи;
- Ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата;
- Равен достъп до услуги за всички, живеещи на територията на община Вълчедръм;
- Водещи интереси на потребителите при планиране и предоставяне на социални услуги;
- Социални услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности на потребителите;
- Иновативност в процеса на планиране и предоставяне на социални услуги;
- Насърчаване на услугите в общността;
- Ползване на услуги от резидентен тип само в краен случай;
- Ефективност и прозрачност при усвояването на финансовите средства;
- Надграждане и усъвършенстване на съществуващи практики и услуги;
- Изграждане на мрежа от партньорства на местно ниво, с участието на всички заинтересовани страни;
- Подкрепа на персонала за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти;
- Законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България: Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за социално подпомагане, Закон за закрила на детето, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др.

3. Направления на стратегията

За да се постигне качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко приоритетни направления. В процеса на планиране те бяха идентифицирани с участието на всички заинтересовани страни въз основа на заключенията от анализа на ситуацията в община Вълчедръм.

Ключовите приоритети на Стратегията са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на критичните социални проблеми на жителите на общината.

В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. В логиката на Общинската стратегия за социалните услуги, обособяването на интервенцията за децата, пълнолетни и старите хора в отделни направления помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

Избраните **направления за съдържанието на социалните услуги** включват:

Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства

Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора

Стратегията отделя специално внимание на следните целеви групи:

А. Децата и семейства в риск:

- Децата в риск от отделяне от родните семейства, деца в риск от negliжиране, насилие;
- Децата с увреждания;
- Децата в риск, включително необхванати, отпаднали и в риск от отпадане от училище;
- Децата и младежи, жертви на насилие.
- Б. Уязвими пълнолетни лица, възрастни и стари хора:
  - Хора с увреждания;
  - Лица, настанени в институции;
  - Лица с психични разстройства;
  - Лица в друго неравностойно положение /принадлежащи към етническа общност, безработни, живеещи под линията на бедността
  - Самотно живеещи възрастни хора с увреждания и заболявания;
  - Стари хора.

4.Общи и специфични цели

За осъществяването на визията на Общинската стратегия, във всяко от избраните по-горе направления са набелязани общи и специфични цели:

Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства

Обща цел: Да се създадат условия за ранна интервенция и предотвратяване на рискове, водещи към социална изолация и изключване на деца и семейства, подкрепа на семейства с деца в риск.

Услугите в това направление са насочени към:

- Превенция за деца и семейства в риск;
- Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи чрез развитие на социални услуги в общността.

Специфични цели:

Специфична цел 1 (Направление 1): Разширяване на мрежата от социални услуги за подкрепа на уязвимите семейства и децата за превенция на отделянето на деца от семействата, предоставяне на добра грижа за децата, социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие.

Специфична цел 2 (Направление 1): Подобряване на качеството в съществуващите услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа.

Специфична цел 3 (Направление 1): Разширяване спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.

Специфична цел 4 (Направление 1): Да се осигури превенция и подкрепа при случаи на децата жертви на насилие, при наличие на деца и младежи с рисково поведение, както и на деца в конфликт със закона.

Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.

Обща цел: Да се ускори процеса на деинституционализация посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността.

Стратегията трябва да доведе до значително намаляване на дела на хората в специализирани институции в област Монтана чрез развиване на социални услуги за извеждането им, закриване на институции, развиване на качествени социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната.

Услугите в това направление са насочени към:

- Деинституционализация на грижите за възрастни хора
- Осигуряване на домашни грижи и подкрепа в дома на потребителите, която

да предотврати или поне да отложи необходимостта от резидентна грижа.

Специфични цели:

Специфична цел 1 (Направление 2): Подобряване качеството на грижа в институциите за хора с увреждания и стари хора и трансформиране за предлагане на социални услуги в общността.

Специфична цел 2 (Направление 2): Разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и стари хора.

Специфична цел 3 (Направление 2): Създаване на условия за социално включване чрез предоставяне на адекватни почасови и дневни услуги за превенция и подкрепа (ЦСРИ, дневни центрове, и пр.)

Специфична цел 4 (Направление 2): Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно и междуобщинско сътрудничество и развитие на смесени услуги.

V. ИНТЕРВЕНЦИЯ – СОЦИАЛНИ УСЛУГИ И МЕРКИ.

Функциониране на социалните услуги на общинско ниво: Социалните услуги ще се предоставят на две нива – общинско и областно. На всяко от нивата ще бъдат изградени партньорски мрежи, които ще обединяват досега съществуващите с планираните социални услуги.

Посочено е развитието на съществуващите социални услуги в перспектива: разширяване, реформиране или закриване на всяка услуга/дейност;

Очертано е разкриването на нови социални услуги за всички целеви групи, включително иновативни услуги, които не съвпадат изцяло със стандартните държавно-делегираны дейности.

1. Мерки и дейности по Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства.

Обща цел 1 на Направление 1: Да се създадат условия за ранна интервенция и предотвратяване на рискове, водещи към социална изолация и изключване на деца и семейства, подкрепа на семейства с деца в риск.

Приоритети в даденото направление са:

- превенция за деца и семейства в риск;
- социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи чрез развитие на социални услуги в общността;
- превенция на отделянето на деца от родните семейства;
- превенция на насилието и подкрепа за деца и младежи, жертви на насилие, трафик, в конфликт със закона, рисково поведение;
- подкрепа за социално включване на деца с увреждания и техните семейства.

1.1. Мрежа от услуги за деца и семейства в риск

Специфична цел 1.1. Разширяване на мрежата от социални услуги в община Вълчедръм за превенция на отделянето на деца от семействата, подкрепа на уязвимите семейства и децата за предоставяне на добра грижа за децата, социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие.

Мярка 1.1.1. Предоставяне на подкрепа на уязвимите семейства и деца от община Вълчедръм в Център за обществена подкрепа.

В община Вълчедръм се планира да бъде разкрит нов Център за обществена подкрепа (ЦОП) на деца и семейства в риск.

Дейностите в ЦОП ще бъдат насочени към превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, развиване на умения на самостоятелен живот, приемна грижа и осиновяване, превенция на отклоняващото се поведение.

Конкретните услуги в Центъра за обществена подкрепа включват: семейно консултиране и подкрепа; консултиране и информиране за проблеми, свързани с развитието на децата от съответната възраст; индивидуални и фамилни консултации в случаи на кризи в семейството; превенция на рисково и асоциално поведение на деца и младежи; подкрепа за професионално ориентиране на деца и младежи; семейно планиране, подготовка за родителстване, работа на ниво родилен дом, психологическо консултиране и рехабилитация, обучения в умения за самостоятелен живот, превантивни програми на ниво училище, информационни кампании, оценяване, обучение, наемане и подкрепа на приемни родители, подготовка и подкрепа на осиновители. Ползвателите на ЦОП ще бъдат насочвани от ОЗД и други свързани структури – медицински професионалисти и лечебни заведения, детски градини и училища, структури от системата

на борба с противообществените прояви, общински администрации и др. Центърът за обществена подкрепа ще предоставят услуги в своите помещения и чрез мобилни екипи.

Дейност 1.1.1.1. Разкриване на нов Център за обществена подкрепа в община Вълчедръм

Център за обществена подкрепа в гр. Вълчедръм с капацитет 20 и предполагаем брой ползватели за година около 50 – 80 души. ЦОП ще работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция, ранна превенция на ниво родилно отделение.

Дейностите по подготовка за разкриване на ЦОП ще стартират през 2017 г. с идентифициране на източници на финансиране и избор на подходящо местоположение. Ще се полагат усилия за привличане на външни източници на финансиране на инвестиционните разходи за създаване на ЦОП. Предвижда се ЦОП Вълчедръм да започне да функционира през 2019 г. и най-късно през 2020 г. да достигне пълен капацитет - 20 и предполагаем брой ползватели за година около 50 – 80 души.

Мярка 1.1.2. Превенция на изоставянето на деца и услуги по ранна детска интервенция.

Дейностите целят да се предотврати изоставянето на новородени деца. Необходимо е работата по превенция да започне много преди раждането на детето - успехът на превенцията зависи от ранната навременна намеса и продължителността на социалната работа с бъдещата майка, нейното семейство и близко обкръжение. Предотвратяването на изоставяне и настаняване на деца на по-голяма възраст включва комплексни програми за семейна подкрепа – социална, достъп до образование, здравни грижи, жилищна политика, заетост и др.

Дейност 1.1.2.1 Продължаване дейността и увеличаване капацитета на здравни медиатори за подобряване на достъпа до здравеопазване в ромските общности

Здравните медиатори ще работят основно с уязвими групи от ромските общности и по конкретно деца, бременни и многодетни семейства. Основните дейности на медиаторите ще се състоят в посредничество за достъп до здравни услуги в ромските

общности, профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа на майчинството.

Мярка 1.1.3. Увеличен брой на включените деца (3-4 годишни и в предучилищна възраст) в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование.

В мерките и дейностите досега бяха описани услуги за подкрепа на уязвимите семейства, което се очаква да има ефект и върху включване на децата в предучилищна и задължителна училищна възраст в съответна форма на подготовка и образование. Тук са включени само допълнителни и специално насочени дейности. Планираните инициативи и дейности се изпълняват съвместно от училищата, РИО на МОН, общинска администрация, кметове и кметски наместници, детски заведения, Ресурсния център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (Забележка: Предстои трансформиране на центровете), ЦОП в синхрон с националните приоритети за осигуряване на равен достъп до образование и развитие на интегрирано и включващо образование.

Дейност 1.1.3.1. Общински политики и мерки за осигуряване на правото на децата на достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище – изпълнявани съвместно с училищата, РИО на МОН, НПО.

- Осигуряване на специализиран транспорт за деца в зависимост от възрастта им до детските градини и училища (особено за малките населени места);
- Целенасочена политика на общината за подобряване на привлекателността на училището и мерки за превенция на отпадането в рамките на училищния процес;
- Пълно обхващане на децата в предучилищна подготовка - задължителен подготвителен клас и осигуряване на програми за социализиране и усвояване на български език от децата-билингви от етнически общности в неравностойно положение в детските градини и начален курс в училищата с подкрепата на помощник на учителя. Провеждане на кампании за обхващане на децата в подготвителен клас/група и осъществяване на постоянно
- Наблюдение върху нивото на посещаемост. Работа с родители на деца от етнически малцинства за промяна на нагласите по отношение на образованието;

- Включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до децата, чрез създаване на младежка организация, в която да има избрани представители от всяко училище;

- Промяна на практиката на преподаване към включване на интерактивни методи в училище;

- Откриване на занимални за ученици до 4 клас в общообразователните училища в общината.

1.2.Алтернативна семейна грижа

Специфична цел 1.2. Създаване на нови социални услуги и подобряване на качеството в съществуващите услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа.

Мярка 1.2.1. Предоставяне на подкрепа на роднините и близките, които са поели грижата за отглеждането и възпитанието на дете.

Тази мярка включва съвместни дейности на ОЗД и ЦОП за настаняване в семейства на близки и роднини на деца от СИ и резидентни услуги и деца в риск от изоставяне. Настаняването при близки и роднини и осиновяването осигуряват устойчива семейна грижа за детето и трайно решаване на проблема за бъдещето на изоставените деца.

Дейност 1.2.1.1. Подкрепа за семействата на роднини и близки, които отглеждат деца като мярка за закрила.

Предоставя се от планирания ЦОП и включва:

- Подкрепа на роднини и близки при поемане на грижата за новородени и големи деца, чиито родители заявяват намерение за изоставяне;

- Консултиране и подкрепа за новородени деца и млади майки;

- Ателиета за групова работа със семействата с малки деца в риск;

- Развиване на родителския капацитет на семейства с бебета и малки деца в риск;

- Посредничество за подобряване на социалните ресурси на семействата;

- Предоставяне на подпомагане (храна, дрехи, памперси за деца от 0-1 година) в случаи на тежки социални проблеми;

- Мобилизиране на разширеното семейство – използване на методите на Семейната групово конференция в ромски общности.

Мярка 1.2.2. Широко развитие на приемната грижа.

Услугата се предоставя в община Вълчедръм, като основен доставчик на услугата е дирекция „Социално подпомагане“-Лом. Основните дейности по предоставяне на услугата се състоят в информиране на обществеността, оценяване и обучение на кандидати за приемно семейство; подкрепа на приемното семейство в процеса на опознаване с дете, наблюдение и подкрепа на приемното семейство в процеса на предоставяне на грижи за дете, настанено при тях, развиване, супервизия, надграждащо и поддържащо обучение на приемните семейства.

Дейност 1.2.2.1. Предоставяне на услугата “Приемна грижа “ в община Вълчедръм и увеличаване капацитета на приемните семейства:

Предоставяне на услугата приемна грижа в община Вълчедръм с капацитет 3 и увеличаване на капацитета към края на планирания период - 10 приемни семейства. Доставчик на услугата е Дирекция „Социално подпомагане“-Лом.

Мярка 1.2.2. Разширяване на социалните услуги в семейна среда за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства.

Съвкупността на тези услуги обхваща както ежедневните битови дейности, състоящи се в помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане, придвижване и други, така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома като дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа. Тези услуги ще бъдат организирани около съществуващите услуги предоставяни в семейна среда като домашен помощник, социален и личен асистент.

Дейност 1.2.2.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за деца с увреждания –личен асистент (продължаване на дейността по програми и проекти). Идентифицираните потребности на рисковата група изискват увеличение поне с 30-40% на наетите лични за деца с увреждания. Дейностите ще бъдат осъществявани от общината и доставчици на социални услуги.

1.3.Услуги и дейности за деца и младежи жертви на насилие, с рисков поведение

Специфична цел 1.4. Да се осигури подкрепа на децата жертви на насилие, превенция на рисков поведение при деца и младежи, подкрепа за деца в конфликт със закона, подкрепа на семействата за предотвратяване на рискови и negliжиране на децата.

Мярка 1.4.1. Инициативи и програми, насочени към децата и младежите за превенция на рисковото поведение.

Образователните програми и кампаниите, организирани от училища, НПО, РИО, и училищни настоятелства за привличане на партньори, които работят в сферата на образованието и детското развитие. Дейността е в следните насоки:

Дейност 1.4.1.1. Провеждане на информационни кампании и образователни програми в училище и/или в рамките на ЦОП за превенция на рисковото поведение на деца и младежи (агресия, насилие, отклоняващо се поведение) и здравна и социална просвета против зависимостите. Оказване на съдействие на училищата за провеждане на лекции и дискусии; междуучилищни прояви и инициативи на общинско ниво.

Дейност 1.4.1.2. Извънучилищни дейности и осмисляне на личното време на децата. Приоритетна необходимост е развитието на разнообразни извънучилищни дейности като клубове по интереси, ателиета, детски работилници, занимания със спорт и изкуство, които се осъществяват от училища, читалища, ЦОП като посредници или организатори, училищни настоятелства.

Мярка 1.4.2. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите и работа с деца на улицата, жертви на насилие, трафик

Услугите са фокусирани върху подкрепата за преодоляване и превенция на отклоняващото се поведение при децата и директна работа с деца с девиантно поведение: консултиране и подкрепа за деца с отклоняващо се поведение и семействата им. Наред със социална работа с деца в риск, извършвана от ЦОП, се предвижда и ангажирането на училището чрез организирането на извънкласни занимания и дейности за деца с отклоняващо се поведение – спорт; клубове по интереси; образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им; образователни програми за опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, трафик на хора, сексуална експлоатация; информирание по въпросите на насилие и пренебрежение.

Дейност 1.4.2.1. Съвместни дейности на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН), с отделите „Закрила на детето“ в подкрепа на деца с рисковото поведение и жертви на насилие.

Таблица 1: Планирани социални услуги и мерки в община Вълчедръм – Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства.

Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет						Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
Център за обществена подкрепа	Деца и семейства на деца в риск	от цялата страна			20	20	20	20	Интегрирана подкрепа за децата и техните семейства.	град Вълчедръм	планирана
Приемна грижа ДСП Лом	Изоставени деца от 0 до 18 години и деца в риск от изоставяне	от цялата страна	3	3	10	10	10	10	Предоставяне на приемна грижа	Община Вълчедръм	Налична

2. Мерки и дейности по Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.

Обща цел на Направление 2: Да се ускори процеса на деинституционализация посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността.

Приоритети в даденото направление са:

- Работа в посока деинституционализация на грижите за възрастни хора и осигуряване на домашни грижи и подкрепа в дома на потребителите, която да предотврати или поне да отложи необходимостта от резидентна грижа.

- Сериозен акцент в Стратегията е развитието на услугите в домашна среда и подкрепата на семейства с повишена отговорност към грижите за зависими членове на семейството.

- Насърчаването на взаимодействието между социалните и здравните услуги.

- Деинституционализацията на грижата за възрастни хора и хора с увреждания е насочена към развитието на мрежа от услуги в общността и домашна среда, осигуряващи им независим и достоен живот, пълноценно включване в живота на обществото и същевременно да имат превантивна роля по отношение институционализацията на тези лица.

2.1.Подобряване на резидентните грижи за лица и стари хора

Специфична цел 2.1. Подобряване качеството на грижа в институциите за хора с увреждания и стари хора и трансформиране за предлагане на социални услуги в общността.

Мярка 2.1.1. Подобряване качеството на предоставяните услуги в Дом за възрастни хора със сетивни нарушения гр. Вълчедръм.

Дейност 2.1.1.1. Подобряване качеството и условията на живот в ДВХСН – подобряване на материалната база, ремонт и обзавеждане.

Дейност 2.1.1.2. Повишаване капацитета на персонала в ДВХСН.

Повишаване на квалификацията и мотивацията на специалистите и обслужващия персонал, както и разширяване кръга от професионалисти, ангажирани в тази сфера.

2.2.Нови резидентни услуги за лица и стари хора

Специфична цел 2.1. Разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и стари хора.

Планирано е изграждането на социални услуги от резидентен тип за възрастни хора с увреждания с психични разстройства и деменция. Целта е да се осигури на лицата среда за живот близка до семейната, при която да получават необходимата им индивидуализирана грижа и подкрепа за водене на относително самостоятелен и независим живот. Предвижда се новата услуга да бъде разкрита в с.Мокреш, община Вълчедръм и да функционира като самостоятелна услуга. С разкриването на тази услуга ще бъдат поети чакащите, както и ще се изведат хора от съществуващите големи домове, което ще доведе и до намаляване на техния капацитет.

Мярка 2.2.1 Разкриване на нови и продължаване дейността на резидентни услуги за лица с увреждания.

Дейност 2.2.2.1. Изграждане и разкриване на центрове за настаняване от семеен тип за възрастни лица с увреждания. Планирано е разкриването на ЦНСТ за възрастни хора с психични разстройства или деменция в с. Мокреш, общ. Вълчедръм, с капацитет 15 места. Услугата е планирана за разкриване през 2017 г.

2.3.Услуги за рехабилитация и подкрепа

Специфична цел 2.1. Създаване на условия за социално включване чрез предоставяне на адекватни почасови и дневни услуги за превенция и подкрепа (ЦСРИ, дневни центрове, и пр.).

ЦСРИ цели подкрепа на индивидуалното развитие, поддържане и придобиване на нови способности и самостоятелност на лица с различни вид и степен на увреждане, както и подкрепа на лица от различни рискови групи, чрез целенасочени дейности за интеграция и превенция на социалното изключване. Услугата включва разнообразни консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, насочени към създаване, поддържане и разширяване на социалните умения, както и обучение за водене на самостоятелен начин на живот.

Мярка 2.3.1. Развиване на ЦСРИ за обхващане на хората с увреждания

Центровете за социална рехабилитация и интеграция осигуряват за хората с увреждания необходимата медицинска и социална рехабилитация, здравни грижи, информация и консултации. Семействата и близките на хората с увреждания ще получават в ЦСРИ специализирана подкрепа, информация и консултация. Постепенно ще се развият мобилни услуги, които да обхванат хората с увреждания в общината и да осигурят достъп до услуги в семейна среда за децата и хората с увреждания, живеещи в малки изолирани населени места.

Дейност 2.3.1.1. Разкриване на нови ЦСРИ за лица с увреждания.

Разкриване на ЦСРИ за възрастни в с.Мокреш, общ. Вълчедръм, с капацитет 20 места и с мобилни екипи за обхващане на рисковите групи от населените места на община Вълчедръм. Услугата е планирана за разкриване през 2017г. и ще работи по предоставяне на медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия, както и умения за самостоятелност и подкрепа на семействата; услуги от рехабилитатор, психолог и социален работник.

Мярка 2.3.2. Осигуряване на дневна грижа за стари хора и възрастни с увреждания - дневни центрове.

Дневните центрове предлагат комплекс от социални услуги в общността, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните и рехабилитационните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти.

Основните дейности в дневния център целят ограничаването на социалната изолация, в която се намират хората. Насочени са към създаването на условия за социални контакти и възможности възрастните хора да се чувстват неразделна част от обществото, подкрепа да преодолеят психологическата бариера, която ги кара да се чувстват ненужни и да им осигури условия за взаимопомощ.

Дейност 2.3.2.1. Разкриване на нови дневни центрове за стари хора и възрастни с увреждания.

Разкриване на Дневен център за възрастни хора в с.Ботево, общ.Вълчедръм, с капацитет 30 места, след 2016г..

Дейност 2.3.2.2. Интегрирани услуги за социално включване в общността и в домашна среда.

По проект „Независим живот” се предоставя услугата – **Център за почасови интегрирани услуги за социално включване в общността и в домашна среда.** Центърът представлява комплекс от услуги, насочени в подкрепа на хора с увреждания, техните семейства, както и възрастни хора в невъзможност да се самообслужват.

В община Вълчедръм услугата е с капацитет 78 места, обхваща всички населени места от общината и е планирана да се предоставя и след приключване на проекта през 2017 г.

Мярка 2.3.3. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Съвкупността на тези услуги обхваща както ежедневните битови дейности, състоящи се в помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане, придвижване и други, така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома като дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа. Тези услуги ще бъдат организирани около съществуващите домашни социални патронажи и услугите предоставяни в семейна среда като домашен помощник, социален и личен асистент.

Дейност 2.3.3.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за хора с увреждания – домашен помощник, социален и личен асистент (по проекти и продължение на националните програми). Идентифицираните потребности на рисковите групи изискват увеличение на наетите асистенти и домашни помощници за лица с увреждания. Дейностите ще бъдат осъществявани от общината и доставчици на социални услуги.

Дейност 2.3.3.2. Продължаване функционирането и повишаване капацитета на съществуващата услуга „Обществена трапезария“:

Продължаване дейността на съществуващата обществена трапезария в община Вълчедръм с обхват на услугата гр.Вълчедръм и 50 потребители.

Дейност 2.3.3.3. Продължаване дейността на Клубовете на пенсионера, както и на съществуващите Клубове на хората с увреждания в някои общини от област Монтана.

Таблица 2: Планирани социални услуги и мерки в община Вълчедръм – Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.

Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет						Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
Дом за възрастни хора със сетивни увреждания Специализирана институция (делегирана от държавата дейност)	Лица със сетивни увреждания установени с експертно решение - ТЕЛК	Цялата страна	48	48	48	48	48	48	24 часова грижа – медицинска, битова, социална от квалифицирани специалисти. Гарантиране равноправното положение на потребителите и преодоляване на изолираността, чрез създаване на условия за интегриране в обществото. Това трябва да съответства на техните желания и способности, пълно зачитане на достойнството, убежденията, потребностите и неприкосновеността им, както и правото им да взимат решения, засягащи качеството на техния живот и предоставяните грижи. Това ще улесни пълноценният им начин на живот.	град Вълчедръм	налична
Дневен център за възрастни хора Социална услуга в общината	Възрастни хора от цялата община	Община Вълчедръм	-	30	30	30	30	30	Превенция на социалната изолация Провеждане на разговори и дискусии по актуални проблеми; Организиране на индивидуални и групови консултации със специалисти по медико-социални проблеми; Организиране на занимания по	с. Ботево	планирана

Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет						Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
									интереси Подпомагане извършването на административни услуги; Здравна профилактика - периодично измерване на пулс и кръвно налягане на потребителите на социалната услуга		
Център за социална рехабилитация и интеграция. Социална услуга в общината	Лица над 18-годишна възраст с физически увреждания, психични разстройства и умствена изостаналост от община Вълчедръм	Община Вълчедръм	-	-	20	20	20	20	Интеграция, рехабилитация и пълноценно включване в живота на общината на лица над 18-годишна възраст с физически увреждания, психични разстройства и умствена изостаналост от община Вълчедръм Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; Умения за самостоятелност; Мобилни услуги от рехабилитатор и психолог, социален работник. ЦСРИ е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.	с. Мокреш	планирана
ЦНСТ за	Възрастни хора	Цялата страна	-	-	15	15	15	15	Комплекс от социални услуги,	с.Мокреш	планирана

Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет						Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата	
	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020				
възрастни хора с психични разстройства или деменция социална услуга - резидентен тип	с психични разстройства или деменция									които се предоставят в среда, близка до семейната		
Център за почасови интегрирани услуги за социално включване в общността и в домашна среда в Община Вълчедръм Социална услуга в общината	Хора с увреждания и техните семейства; Хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване	Цялата община	-	78	78	78	78	78	78	Интегрирани услуги за социално включване в общността и в домашна среда	гр. Вълчедръм	Налична по проект BG05M9OP001-2.002, „Независим живот”
Домашен социален патронаж Социална услуга в общината Общинска дейност	Лица с увреждания или самотно живеещи стари хора	Община Вълчедръм	78	78	78	78	78	78	78	Социална услуга свързана с доставка на храна по домовете на ползвателите. Мобилна услуга за обхващане на селата.	град Вълчедръм	Налична
Обществена трапезария – Социална услуга в общината	възрастни хора с ниски доходи, лица и семейства без доходи, на социално	гр. Вълчедръм	50	50	50	50	50	50	50	Предоставяне на безплатен топъл обяд	гр. Вълчедръм	Налична Фонд „Социална закрила”, Оперативна програма за храни и/или основно материално

Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет						Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата	
	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020				
	подпомагане, скитащи и бездомни.										подпомагане	
Клубове на пенсионера общинска дейност	Лица, навършили възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст	гр.Вълчедръм, с.Разград, с.Мокреш								Осигуряване на лични и социални контакти, информиране и консултиране –социално, здравно, правно	гр.Вълчедръм, с.Разград, с.Мокреш	налични
Здравни медиатори Общинска дейност покрепяна от МЗ	Уязвими групи от компактни ромски общности	Община Вълчедръм	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности; профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето; дейности в подкрепа на майчинството.	гр. Вълчедръм, с.Долни Цибър	налична

IV.СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

1.Цели и задачи на мониторинга и оценката

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Общинските стратегии за социалните услуги.

Ролята на мониторинга, анализа и оценката на публични политики и проекти, в това число и на Общинските стратегии за развитие на социалните услуги, като инструменти на доброто управление се търси в няколко по-важни направления:

- Постигане на прозрачност на управлението и процесите за прилагане и изпълнение на Общинските стратегии и планираните интервенции;
- Спазване на отговорността на управлението;
- Създаване на механизми за включване и участие на заинтересованите страни в управлението на процесите за прилагане и изпълнение на Общинските стратегии и планираните интервенции;
- Създаване на инструменти за постигане на доверие и съгласие между заинтересованите страни;
- Постигане на контрол и минимизиране и/или смекчаване на негативните въздействия и рискове;
- Прогнозиране на предварителната реакция на целевите групи и заинтересованите страни;
- Намиране на причините за всяка неочаквана или отрицателна реакция на крайните бенефициенти, както и препоръки какви мерки да бъдат взети.

Цели и задачи на мониторинга:

- Основна цел: да се оцени постигнатия напредък спрямо заявените цели, като се ползват показателите (индикаторите), идентифицирани в процеса на планиране.
- Основна задача: да се следи и измерва постигането на заложените цели и ефективността на Общинската стратегията и интервенциите в хода на тяхната реализация. В резултат от осъществявания мониторинг могат да се направят своевременни корекции в начина им на изпълнение.

Оценката на изпълнението на стратегии и политики на социално включване е важен инструмент в управлението на социалната промяна. Тя дава отговор на редица въпроси: дали процесът продължава да бъде валиден по отношение на проблемите, които

адресира и на основните цели, резултати, дейности и вложения; дали стратегията се изпълнява и протича, така както е планирана; дали се постигат заложените цели, задачи и очаквани резултати и дали е осигурена предвижданата устойчивост. Заключениета и препоръките от оценката на цялостния ефект и въздействие на стратегията се използват за програмиране на последващата интервенция – политики, стратегии, мерки.

Цели и задачи на оценката:

- Основна цел: да даде вярно и обективно заключение до каква степен са постигнати планираните продукти, резултати и въздействие на програма, стратегия, интервенция, проект.

- Основна задача: да протече процес на системно и обективно анализиране на следните аспекти на програма, стратегия, проект (текущи или приключили): релевантност, изпълнение и ефикасност, успеваемост, ефективност и цялостно въздействие, устойчивост на постиженията

Напредъкът в реализацията на Общинската стратегия ще бъде оценяван по следните основни критерии, приети в европейската и световната практика:

- *Релевантност* – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;

- *Ефикасност* на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на планирания обхват и обем на дейностите, планираните / вложените ресурси;

- *Ефективност* – оценка на реалните ползи и ефекти за потребителите на услуги, както и на степента на обхващане на целените групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности. Качеството на предоставените социални услуги се оценява през призмата на ефекта и ползите за потребителите при задоволяването на техните потребности – индивидуални и общи за рисковата група;

- *Въздействие* на Общинската стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;

- *Устойчивост* на услугите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.

2.Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията

Изграждането на цялостна функционираща система за мониторинг и оценка предполага комплекс от дейности, които се осъществяват на няколко етапа:

- създаване на структура и изграждане на екип;

- развитие на уменията и капацитета за мониторинг и оценка;
- осмисляне и конкретизиране на системата от индикатори;
- планиране и изпълнение на дейности за мониторинг и оценка;
- разпространение на заключенията от мониторинга и оценката и актуализиране на планове и дейности в съответствие с направените препоръки.

Планът за действие по прилагането на системата за мониторинг и оценка предвижда разработване и приемане на:

- Годишни мониторингови доклади за изпълнението на Стратегията;
- Годишния мониторингов доклад отчита общите условия за изпълнение на Стратегията и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на социалните услуги на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и мерките въз основа на индикаторите за наблюдение; мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни; резултатите от извършени тематични оценки или оценки за специфични случаи към края на съответната година; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

- Междинна оценка за реализацията на Стратегията – изготвя се към средата на периода на действието и.

Междинната оценка включва - оценка на първоначалните резултати от изпълнението, оценка на степента на постигане на целите и мерките, резултатите от наблюдението и оценката на изпълнението на общинската стратегия; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси, възникналите проблеми и предприетите действия от компетентните органи за тяхното преодоляване.

Изводите и препоръките от направената междинна оценка се използват за планиране изпълнението на Стратегията и при необходимост за актуализация на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги за оставащия период на нейното действие.

За осигуряване на информация и публичност на изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Вълчедръм се изготвят междинен доклад.

- Последваща оценка за изпълнението на Стратегията – изготвя се не по-късно от една година след изтичане периода на действие на Стратегията.

Последващата оценка включва - оценка на степента на постигане целите и

устойчивостта на резултатите; оценка на общото въздействие; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки относно провеждането на политиката за предоставяне на социални услуги на територията на община Вълчедръм.

За осигуряване на информация и публичност на изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Вълчедръм се изготвя Окончателен доклад.

Окончателният доклад съдържа информация относно резултатите от последващата оценка съгласно критериите за оценка на изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги, изводи и предложения за изпълнението на приоритети за развитие областта на социалните услуги, включително за актуализация на Общинската стратегия за развитие на община Вълчедръм.

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги се актуализира:

- при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
- в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
- при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на Общинската стратегия;
- на основата на резултатите от междинната или последващата оценка.

V. ОТГОВОРНОСТИ И РОЛИ В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Ролите и задачите на институциите на областно ниво, общините, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в управлението и координацията на изпълнението на мерките и дейностите, включени в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги, се определят съответно от техните компетенции, съобразно нормативно регламентираните им функции и конкретни ангажменти, както и от идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

Регионална дирекция за социално подпомагане - Монтана и дирекция "Социално подпомагане" – Лом

Регионалната дирекция за социално подпомагане и дирекция „Социално подпомагане“ като териториални структури на Агенцията за социално подпомагане провеждат държавната политика в областта на социалното подпомагане, целеви помощи,

семеините помощи за деца, закрилата на детето и рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания на територията на област Монтана в сътрудничество с държавните органи, областната администрация, органите на местното самоуправление и юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейност в обществена полза, които създават условия и съдействат за реализирането на програми и проекти в обслужваните от тях общини.

Взаимодействието на АСП с МТСП се определя като фактор за гарантиране устойчивостта на изпълнение на общинската стратегия чрез практическите възможности за осигуряване на средствата за предоставяне на услуги като държавно-делегирана дейност.

Ролята на РДСП – Монтана по отношение разработването и изпълнението на Общинската стратегия включва:

- Подпомага общината при изготвянето на годишен план за изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социални услуги;
- поема оперативната и техническа координация на изпълнението на Стратегията с подкрепата на общината;
- Изготвя становища и прави предложения до АСП за откриване и закриване на социални услуги, в съответствие с планираните дейности в стратегията;
- Събира и актуализира база данни с резултатите от предоставяните социални услуги и следи за изпълнението на индикаторите за оценка на стратегията;
- Сътрудничи с общинската администрация и с неправителствени организации при осъществяването на планираните дейности в стратегията;
- Осигурява методическа подкрепа на персонала на социалните услуги, планира програми за професионално развитие и квалификация и системен контрол върху предоставянето на социалните услуги, планирани в стратегията.
- РДСП отговаря за подготовката на планове за закриване/трансформиране на СИ и тяхното изпълнение;
- РДСП носи отговорност за реформирането и реструктурирането на специализираните институции в област Монтана.

Дирекция "Социално подпомагане" - Лом

От основните си, нормативно определени функции, Дирекция "Социално подпомагане" с отделите си по „Социална закрила” и „Закрила на детето” изпълняват

следните дейности с отношение към реализирането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги:

- участва при разработването на стратегията за развитие на социалните услуги на общинско ниво;
- участва в разработването на анализ на потребностите от социални услуги в общините, които обслужва;
- проучва потребностите на населението от социални услуги в съответните общини;
- прави предложения до регионални дирекции за социално подпомагане за откриване, промяна във вида и/или промяна на капацитета и закриване на социални услуги - делегирана от държавата дейност;
- ежегодно съгласува годишния план за развитие на социалните услуги на общинско равнище;
- координира дейностите по планиране и развитие на социалните услуги на общинско ниво;
- оказва методическа помощ и съдействие на общинската администрация при предоставяне на социални услуги в общността и в специализираните институции;
- съдейства и сътрудничи на физически и юридически лица, осъществяващи дейности по закрилата на детето и социалните услуги;
- осъществява сътрудничество с общинската администрация и с неправителствени организации при осъществяването на политиката в областта на социалната закрила на рисковите групи в съответните общини;
- осъществява текущата практическа дейност по закрила на детето в съответните общини;
- извършва временно настаняване и временно прекратяване настаняването на деца при семейства на роднини и близки, в приемни семейства и в специализирани институции;
- определя и провежда конкретни мерки по закрилата на децата и контролират изпълнението им.
- извършва конкретна социална работа, насочена към подкрепа на рисковите групи с цел социалното им включване в общността

- извършва дейности по извеждане и настаняване в специализирани институции, насочват потребителя към ползване на социални услуги в общността и реинтегриране;

- прави предложения до кметовете на съответните общини за предоставяне на алтернативни услуги в общността.

Териториален отдел на Държавна агенция за закрила на детето (ДАЗД)

Функциите на териториалните отдели на ДАЗД се предимно контролни по отношение на различните организации, които предоставят услуги за деца – за спазване на утвърдените критерии и стандарти при предоставянето на услуги за деца, осъществяване наблюдение относно спазване правата на детето и извършване планови проверки за спазване правата на детето от всички държавни, общински и частни училища, детски градини и ясли, обслужващи звена, лечебни заведения, дирекции "Социално подпомагане", доставчици на социални услуги за деца, юридически лица с нестопанска цел, работещи в сферата за закрила на детето, и специализирани институции за деца.

За изпълнение на настоящата Стратегия дейността на териториалната структура на ДАЗД включва:

- Оказване методическа помощ на местни общински власти, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните социалните услуги в общинската стратегия за децата;

- Предоставяне на информация относно издавани лицензи на доставчиците на новоразкрити социални услуги за деца;

- Предоставяне на информация относно извършения контрол за спазване стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства.

Община Вълчедръм

Общината е основна административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Органи на местното самоуправление и местната администрация в общината са общинският съвет и кметът на общината.

Общината е доставчик на социални услуги, разработва и изпълнява интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора на тяхната територия, като комбинира ресурсите и координира дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водена от интересите и нуждите на групите и хората в риск.

Общината отговаря за цялостното изпълнение на общинската Стратегия за развитие на социалните услуги на нейната територия в съответствие с нормативно определените и правомощия.

Роля и отговорности на **кмета** на общината:

- организира разработването на стратегия за развитие на социалните услуги на общинско равнище въз основа на утвърдената от Областния управител Областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- организира разработването на Анализ на потребностите от социални услуги на територията на общината съгласувано със съответните дирекции "Социално подпомагане";
- организира разработването на годишен план за развитие на социалните услуги на територията на общината и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;
- Организира разработването на общинските секторни политики и – след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;
- Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на общинския план за развитие на социални услуги;
- След съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от общинския съвет;
- Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги и оценка на нуждите на групите в риск
- Кметът на общината управлява социалните услуги на територията на общината, които са делегирани от държавата дейности и местни дейности, отговаря за спазването на критериите и стандартите за предоставяне на социални услуги
- Кметът на общината осъществява контрол за целесъобразното разходване на предоставените средства
- Поддържа актуален регистър, който включва: брой и видове социални услуги на територията на общината, които се финансират от държавния бюджет;

капацитет и реален брой на лицата, които ползват социални услуги, финансирани от държавния бюджет, по отделни услуги;

- Търси възможности и осигурява финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в областната стратегия.

Роля и отговорности на Общинския съвет:

- приема Анализ на потребностите от социални услуги на територията на общината;

- приема Общинска стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината, съгласувано със съответните дирекции "Социално подпомагане";

- ежегодно - до 30 април, приема годишния план за развитие на социалните услуги на общинско ниво, съгласувано със съответните дирекции "Социално подпомагане";

- одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;

- взема мотивирани решения, свързани с развитие на социалните услуги на територията на общината (откриване, закриване, промяна на вида и/или промяна на капацитета на социалната услуга, разширяване, дофинансиране и пр.). Когато решението е за закриване на социални услуги за деца, задължително предварително се изисква и становище на председателя на Държавната агенция за закрила на детето.

- съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия.

- създава Обществен съвет за упражняване на контрол при осъществяването на дейностите в областта на социалните услуги на територията на общината.

Общественният съвет за упражняване и на контрол при осъществяване на дейностите по социално подпомагане

За упражняване на обществен контрол при осъществяване на дейностите в областта на социалните помощи и социалните услуги, във връзка с разпоредбите на ЗСП и Правилника за приложението му, с решение на общинския съвет във всяка община е създаден Обществен съвет за упражняване и на контрол при осъществяване на дейностите по социално подпомагане. Ролята му за изпълнение на стратегията е свързана с:

- съдействие за провеждане на политиката в областта социалните услуги в общината;
- съдействие и подпомагане за разработване на областната стратегия, общинските програми, планове и проекти, свързани със социалните услуги;
- съдействие за координиране на дейността по предоставяне на социални услуги от лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане;
- осъществяване на контрол върху качеството на социалните услуги в съответствие с утвърдените критерии и стандарти;
- изготвяне на становища за откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги на територията на общината;
- Стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.
- Местните власти носят конкретни отговорности също за иницирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общината поема и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, например:
  - Координира и иницира развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисковото поведение на деца съвместно с училищата и центровете за обществена подкрепа;
  - Отговаря и осигурява условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантира спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
  - Отговаря и осигурява условия за обхващане на всички деца на територията на общината в подготвителни групи и класове, гарантира спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
  - Координира и иницира развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;

- Развива смесени социално образователни услуги в Центъра за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;

- Развива интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост (НПСПОЗ), клубовете на пенсионера и читалища; Разширява функциите на патронажа и развива мобилни екипи за предоставяне на домашни грижи;

- Осигурява условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

Регионален инспекторат по образование към МОН - Монтана

Регионалният инспекторат по образование към МОН – Монтана отговаря съвместно с РДСП Монтана за координиране и изпълнение на дейности за достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици. Важна роля в реализацията на мерките в сферата на образованието, заложи в Стратегията, изпълнява и Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности за област Монтана.

Дирекция „Регионална служба по заетостта” Монтана и дирекции „Бюро по труда” – Лом

Дирекция „Регионална служба по заетостта” Монтана и дирекция „Бюро по труда” Лом участва в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (възрастни с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, в това число хора от ромски общности в обособени квартали) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Регионална здравна инспекция Монтана

Отговорностите и ролята на РЗИ-Монтана при изпълнение на стратегията са насочени към здравната профилактика на майчинството/бремеността с фокус нежелана и рискована бременност; медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа на техните семейства; разработване на здравно-социални програми за семейно планиране; качествена здравна грижа в домовете за деца и хора с увреждания и стари хора

и др. и предоставяне обобщена информация за нуждите на планирането, наблюдението и отчитане дейностите по Стратегията.

Неправителствени организации

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в Община Вълчедръм. Гражданските организации предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината и областта за хора в риск. Съвместно с общината, териториалните структури на АСП и гражданите НПО разработват интегрирани политики и мерки за социално включване. Участват в иницирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общината и/или водещи организации за проектите. Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

НПО участват в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението Стратегията и при необходимост - при актуализирането и, като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители, предоставят обобщена информация за дейността им и др.

Механизми за партньорство

Развитието на партньорства между общини и сектори, изграждането на мрежи на областно и общинско ниво способства за съчетаването на наличните и потенциалните ресурси, допълването и съгласуването на дейностите на ангажираните институции от различните сектори.

Разработването на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2016-2020 г. се основаваше на принципа на партньорство между ангажираните институции с цел синхронизиране и обвързване на социалните услуги с образователната, здравната и другите секторни политики и планиране на услуги, които да отговарят на комплексните потребности на населението от общината.

VI. СТРУКТУРИ ЗА КООРДИНАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

За оперативното управление, координиране и наблюдение на целия процес по изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Вълчедръм да бъде създадено **общинско координационно звено** за осигуряване на взаимодействие и синхронизирането на дейностите на областно и общинско ниво, определено със Заповед на кмета на община Вълчедръм.

На общинско ниво

Общински координатор

За изпълнение на областната и общински стратегии е необходимо със заповед на кмета на общината да бъде определен общински координатор, който е стратегически участник в изпълнението както на общинска и така и областната стратегии, тъй като участва в структурите за координация на общинско и областно ниво.

Общинският координатор има следните функции и задачи:

- пряко отговаря за всички дейности, свързани с разработването и изпълнението на стратегията за развитие на социалните услуги на общинско ниво;
- ръководи процеса на изпълнение на стратегията и плана за нейната реализация на общинско ниво, съгласува своите действия с кмета на общината, а при въпроси, които изискват решение на общинския съвет, предоставя нужните документи и осъществява необходимите процедури за разглеждане от общинския съвет.
- Има отговорността да информира текущо кмета на общината, общинския съвет и другите отдели в общинска администрация за хода на разработването и изпълнението на общинската стратегия за развитие на социалните услуги и годишния план за нейното изпълнение след заседанията на Общинското координационно звено.
- Като член на Звеното за мониторинг и оценка, синхронизира своите действия на областно ниво, като подава периодична информация за напредъка на изпълнението на общинската стратегия, която трябва да е в пълно съответствие с областната.
- Осъществява постоянно взаимодействие с ДСП и с другите заинтересовани страни на общинско и областно ниво в изпълнение на общинската и областната стратегия за социалните услуги.

- Общинският координатор отговаря за цялостната дейност по организацията и провеждането на заседанията, изпращането и съхранението на материалите, свързани с работата на Общинското координационно звено.

Общинското координационно звено

Общинското координационно звено се създава за разработване и изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги. Състава и функциите му се определят със заповед на кмета на общината.

Общинското координационно звено има следните функции и задачи:

- Координира целия процес по разработване, изпълнение и актуализиране на общинската стратегия за развитие на социалните услуги и годишните планове за нейното изпълнение.

- Съгласува изпълнението на стратегията с ДСП.

- Съгласува междуобщински механизми за сътрудничество.

- Координира и съгласува разкриването на социални услуги на общинско ниво преди разглеждането на тези въпроси от съответната общинска комисия и Общинския съвет.

- Взаимодейства с другите координационни структури по въпроси, свързани с изпълнението, както на общинската стратегия, така и на областната стратегия за развитие на социални услуги.

- Предоставя възможност за съгласуване на дейностите на общинско и областно ниво по изпълнение на стратегиите за развитие на социалните услуги.

- Идентифицира проблемни зони, възникнали в процеса на изпълнение на стратегията, и намира решения за преодоляването им.

- Дава становища по подготвени проектни предложения от НПО, общини и др. заинтересовани страни за целесъобразност по отношение на приоритетите на общинската стратегия за развитие на социалните услуги.

- Събира и обобщава информация за всички подготвени и подадени за участие в конкурентен подбор проектни предложения и инициативи в изпълнение на общинската стратегия за развитие на социалните услуги.

- Координира и съгласува изпълнението на комуникационната програма на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги на общинско ниво.

VII. РЕСУРСИ

1. Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Необходимият ресурс от кадри и специалисти, които да осигуряват предоставянето на качествени социални услуги в общността и в услуги от резидентен тип, като минимум е заложен в Методика за определяне длъжностите на персонала в специализираните институции и социалните услуги в общността.

Методиката се утвърждава със заповед на министъра на труда и социалната политика с цел спазването на стандартите и критериите за обслужващ персонал в социалните услуги при определяне на конкретни длъжности на персонала в социалните услуги, предоставяни в специализирани институции и в общността, съгласно разпоредбата на чл. 41, ал. 5, т. 1 от ППЗСП и чл. 6 б от Наредбата за критериите и стандартите за социални услуги за деца.

2. Финансови и материални ресурси

За финансиране на дейностите за реализация на Стратегията за периода 2016 г. – 2020 г. са възможни схеми на финансиране чрез делегиран бюджет, общинско финансиране на местни дейности, средства от европейски фондове, оперативни програми и национални програми. Възможно е и финансиране от други донори и неправителствени организации, както и средства от частния сектор.

VIII. ЕТАПИ В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Общинската стратегия за развитието на социалните услуги в община Вълчедръм обхваща 5 годишен период (2016 – 2020 г.), в който се обособяват два основни етапа за изпълнение на стратегията, както следва:

етап	Период	Дейности
Първи етап	2016 г. – 2018г.	<ul style="list-style-type: none"> • Изготвяне и приемане на Общинската стратегия за социалните услуги в община Вълчедръм • Изпълнение на дейностите по стратегията. • Текущо наблюдение – годишен мониторингов доклад

етап	Период	Дейности
		<ul style="list-style-type: none"> • Междинна оценка за напредъка в изпълнението на целите на стратегията - втора половина на 2018 г.
Втори етап	2019г. – 2020г.	<ul style="list-style-type: none"> • актуализация на стратегията - първата половина на 2019 г. • Изпълнение на дейностите по стратегията • Текущо наблюдение - годишен мониторингов доклад

IX. КОМУНИКАЦИОННА ПРОГРАМА

Комуникационна програма представлява система от цели, задачи и дейности, които биха могли да подпомогнат популяризирането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Вълчедръм (2016 – 2020 г.).

Комуникационната програма се основава на следните основни принципи:

- *Прозрачност* – информиране на обществеността за изпълнението на дейностите по Общинската стратегия за развитие на социалните услуги;
- *Координация* с други стратегии, програми, планове за развитие, изпълнявани от държавната и местната власт;
- *Позитивност на комуникационните послания* – изграждане на климат на доверие и съпричастие с всички заинтересовани страни с оглед на ефективното изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социални услуги.
- *Широко междуобщинско и междусекторно партньорство*, сътрудничество и екипност в комуникационния обмен.
- *Достъпност на информацията* – достигане на комуникиращата информация до най-голям брой заинтересовани лица

1. Цели и методи

Основните цели на Комуникационната програма на Общинската стратегия за развитие на социални услуги в община Вълчедръм (2016 – 2020 г.):

- да представи и **популяризира** сред широката общественост и заинтересованите страни **резултатите, ползите и положителните ефекти** от изпълнението на Общинската стратегия;

- да спомогне за изграждане на **обществена подкрепа към политиките на социално включване**.

Мерки за постигане на основните цели:

- Информиране на местната общност и всички заинтересовани страни за Общинската стратегия за развитие на социалните услуги на територията на община Вълчедръм;

- Популяризиране на настоящите, подлежащите на реформиране и планираните нови социални услуги в резултат от проучените реални потребности на рисковите групи на територията на общината;

- Популяризиране на органите и институциите на местно и национално ниво, които са ангажирани с планирането, предоставянето и финансирането на социални услуги на територията на община Вълчедръм;

- Стимулиране ангажираността на всички участници в разработването на стратегията с нейното изпълнение.

За изпълнение целите на Комуникационната програма ще се използват няколко основни форми на **комуникационни методи**: директна комуникация със заинтересованите страни и широката общественост, комуникация чрез масовите медии, интернет, комуникация чрез разпространение на информационни материали и работа с партньори.

Директната комуникация ще цели да предостави възможност на заинтересованите страни и на широката общественост да споделят своите мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии, кръгли маси и дебати. Проблемите в социалната сфера изискват непрекъснат дебат и достигане на гласа на обикновените граждани до отговорните за вземане на политическите решения. Само чрез пряк дебат и комуникация могат да бъдат координирани и хармонизирани усилията на ангажираните с различни секторни политики.

Комуникацията чрез масовите медии може да се осъществява чрез предоставяне на информация относно изпълнението на Общинската стратегия за социалните услуги чрез пресконференции и съобщения за медиите, а също и неформални работни срещи; комуникация чрез интернет и информационни материали. Поддържане и актуализиране на информацията за Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в уеб сайтовете на заинтересованите страни. Разработване и публикуване на тематични информационни материали, съобразени с визията, целите и приоритетите на Стратегията.

Комуникационната програма ще се подкрепят *инициативи на гражданското общество*, стимулирани от Общинската стратегия за развитие на социалните услуги, както и инициативи на *читалища и местни НПО*, насочени към групи, които трудно могат да бъдат достигнати чрез средствата за масово осведомяване.

2.Оперативно изпълнение на комуникационната програма

За постигането на целите и реализацията на дейностите в комуникационната програма се предвижда включване и делегиране на информационни и комуникационни функции на основните партньори по изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги – Общинска администрация Вълчедръм, чрез общинско координационно звено, РДСП - Монтана и Дирекция „Социално подпомагане” - Лом.

Задачи и отговорности на общинско координационно звено за реализирането на комуникационната програма.

- Участва в планирането на дейности, свързани с реализирането на целите на комуникационната програма.
- Въвлича всички заинтересовани страни в информационния обмен за целите на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги чрез сътрудничество с техните експерти или органи и институции, отговорни за подготовката и реализацията на информационни кампании и комуникационни материали.
- популяризира актуална информация по изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги.
- Търсене на обратна връзка от комуникиращата информация и предвиждане на възможности за коригиращи действия.
- Организира пресконференции и други информационни мероприятия за постигането на целите и дейностите на комуникационната програма.
- Следи за подаването от всички заинтересовани страни на унифицирана информация и послания в общественото пространство във връзка с изпълнението на целите на стратегията.
- Публикуване на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги.

Приложения

Приложение 1: Доклад за анализ на ситуацията и оценката на потребностите в община Вълчедръм.